

KUIDAS ÄRGITATAKSE TARTUMAA NOORTE ETTEVÕTLIKKUST?

TARTUMAA NOORTE ETTEVÕTLIKKUSE ÜMARLAUA TÖÖTUBA

Töötoad toimusid 5. Ja 26. jaanuaril 2010 ning 18. Jaanuaril 2011 Tartus.

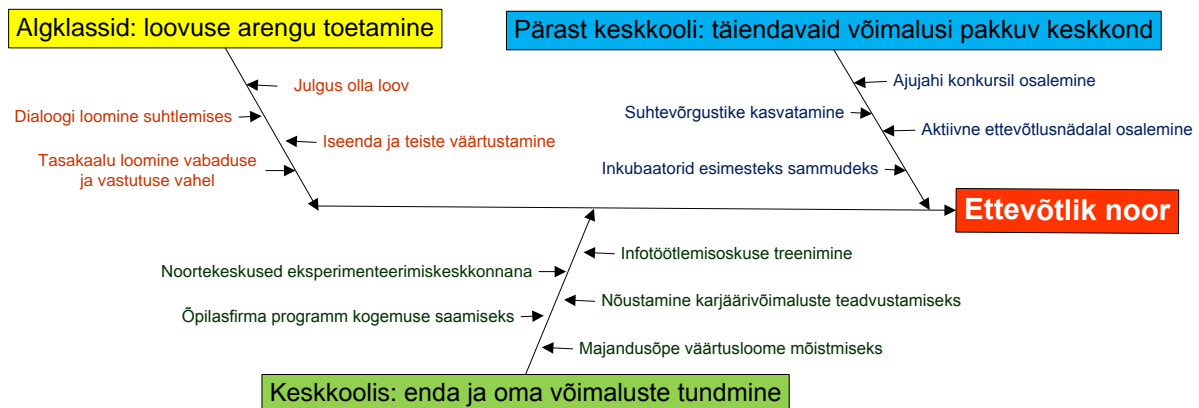
See raport: annab ülevaate [organisatsioonidest](#) ja [tegevustest](#) Tartumaa noorte ettevõtlikkuse ärgitamisel. Levita seda enda organisatsiooni võtmeisikutele, et lihtsustada [koostööpartnerite](#) ja [projektiideede leidmist](#).

Baasmõisted (M. Torokoff põhjal):

Ettevõtlus on dünaamiline ja sotsiaalne *protsess*, kus üksikisikud, kas siis üksi või üheskoos, määratlevad uuendusvõimalused ja tegutsevad sihipäraselt nende elluviimise eesmärgil, olgu siis sotsiaalses, kultuurilises või ärilises kontekstis.

Ettevõtlikkus on inimese *hoiak*, mida iseloomustavad loov ja uuenduslik mõtlemine, saavutusvajadus ja arukas juhtimine. Ettevõtlikkus viitab inimese võimele mõtteid tegudeks muuta. Tegevused on eesmärgistatud ja tähenduslikud.

SUUR PILT:

RAPORTI SISU:

1. Töötoas osalejad.
2. Ettevõtliku noore **ideaalpilt**.
3. Ettevõtlikkuse ärgitamine **algklassides** ja **põhikoolis**.
4. Ettevõtlikkuse ärgitamine **keskkoolis**.
5. Ettevõtlikkuse ärgitamine **pärast keskkooli**.
6. **Suur ülevaade** Tartumaa noorte ettevõtlikkust edendavatest **organisatsioonidest**.
7. Noorte **vajadused** ja lahendusideed.
8. Vastused küsimustele, lisainfo.

TÄIENDAV SOOVITUSLIK MATERJAL

SUURE PILDI SAAMISEKS:

[Tartu linna arengukavad ja strateegiad](#)

(sh. ettevõtluse arengukava)

[Tartumaa arengustrateegia](#)

TÖÖTUBADES PANUSTASID ÜHISE PILDI LOOMISELE:

5. JAANUARIL 2010

Airi Park	Tartumaa Noortekogu liige
Boris Goldman	Tartu Linnavalitsuse Haridusosakonna juhataja
Ele Linder	Tartu KHK Info ja Karjäärinõustamiskeskuse (KHK IKNK) karjäärinõustaja
Harald Lepisk	Junior Chamber International Toomemäe president 2010
Janeli Virnas	Tartu Ärinõuandla projektijuht noorte ettevõtluse ja ettevõtlikkuse alal
Jüri Sasi	Tartu abilinnapea
Karin Jaanson	Tartu abilinnapea
Kristiina Liimand	Tartumaa Arendusseltsi tegevjuht
Küllli Hansen	Tartu Loomemajanduskeskuse projektijuht
Mehis Pärn	Ettevõtlikkusteadlikkuse koordinaator Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse Alustavate Ettevõtete Divisjonis
Merike Elmik	Junior Achievement Eesti koolitusjuht, juhatusel liige.
Ülle Tõnutare	Luunja Keskkooli majanduse õpetaja

25. JAANUARIL 2010

Boris Goldman	Tartu Linnavalitsuse Haridusosakonna juhataja
Harald Lepisk	Junior Chamber International Toomemäe president 2010
Helene Stamberg	Tartu Lille Maja noorsootöö spetsialist
Kadi Kerner	Tartumaa Noortekogu
Karin Jaanson	Tartu abilinnapea
Kristel Tannik	Anne Noortekeskuse direktor
Kristiina Liimand	Tartumaa Arendusseltsi tegevjuht
Malle Blumenau	Tartu Linnavalitsuse Ettevõtluse osakonna juhataja
Mehis Pärn	Ettevõtlikkusteadlikkuse koordinaator Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse Alustavate Ettevõtete Divisjonis
Merje Mets	Ettevõtlike Daamide Assotsiatsioon
Ragnar Kekkonen	Tartu Lille Maja
Reet Lulla	Anne Noortekeskuse noorsootöö spetsialist
Reimo Rehkli	Tartu Linnavalitsuse Kultuuriosakonna noorsooteenistuse peaspetsialist
Ülle Tõnutare	Luuna Keskkooli majanduse õpetaja

18. jaanuaril 2011

Anu Olvik	Sild Ettevõtlike Noorte Tulevikku (SENT), Tartu Kunstigümnaasium
Ele Linder	Tartu KHK Info- ja Karjäärinõustamiskeskus (lisa info virtuaalselt)
Erik Allak	AIEESC
Eva-Lota Volmer	Tartu Noortevolikogu
Harald Lepisk	JCI Toomemäe ettevõtlike noorte koda
Heidi-Maarja Melts	Lille Maja Noortekeskus
Janeli Virnas	Tartu Ärinõuandla
Kadi Kerner	Eesti 4H, Tartumaa Noortekogu
Küllli Hansen	Tartu Loomemajanduskeskus
Martin Noorkõiv	SA Domus Dorpatensis

ETTEVÕTLIKU NOORE IDEAAPILT

2xunistaja + 1,5xrealist + 1xkriitik + 5xelluviimine + 5xvastutus + 10xrõõm=**ettevõtlik noor**

Märksõnad töötoas osalejate poolt loodud mõttekaardilt:

Teadmised ja oskused

allikatega kursis olek

haridus- ja karjäärivõimalused
(töö)туру olukord
kontaktid, kust küsida

suhtlemisoskus

kontakti loomine
enese väljendamine (kirjalik)
aktiivne kuulamisoskus

kaasamisoskus

teiste innustamine
teiste vajaduste mõistmine
ressursi hindamine - kust ja mida

teadmiste rakendamise oskus

elluviimine

infotöötlemisoskus

analüüs, filtreerimine
süsteemi ja seoste loomine

Väärtused

avatus

oskab näha võimalusi ja neid rakendada
julgeb avaldada oma arvamust
koostöövalmidus

õpihimu

tolerantsus

rikastav erinevuste märkamine

hoolivus

enda ja teiste väärtustamine
oskus mõista

Teod (tegutsemine)

mõtleb oma peaga

teeb valikud osalemises
ütleb välja oma arvamust
ei lase end manipuleerida
analüüsiv kriitiline suhtumine

Panustav tegutsemine

koordineeritud eesmärgistatud tegutsemine;
algataja, tegudele suunatud
grupi hoidja
vajadusel jagab ülesandeid

Omadused

ambitsioonikas

saavutusvajadus
eneseteostuse vajadus

(kaalutletud) riskivalmidus

ei karda määramatust ja ebaõnnestumisi
valmidus loovalt reageerida

järjekindlus

viib alustatu lõpule
kasutab võimalusi eesmärgini jõudmiseks
ebaõnnestumine + analüüs = õppetund

Hoiak

positiivsus

endal usk oma tegemistesse
valmis kriitilistele märkustele reageerima
läbimõeldult
keskendub lahendustele, mitte probleemidele

uudishimulikkus

küsib palju, uurib
sekkub
aktiivne huvi ümbritseva vastu

eneseusk

enesekindel - teab, mida teeb
suudab iseseisvalt otsuseid vastu võtta
teadlikkus enda võimetest ja potentsiaalid
enda unikaalsuse mõistmine (nii tugevused kui nõrkused)

motiveeritus

teeb asju südamega (silmasära)
entusiasm paistab välja
nõudlikkus enda vastu (potentsiaali hindamine ja rakendamine)

iseseisvus

oma aja planeerimine
enesejuhtimine
distsipliin
prioritiseerimine
vastutuse võtmine ja ise otsustamine

Julgustav ja loovust soosiv keskkond

toetav pere

kuulavad ära
innustavad
positiivne eeskuju
positiivsete uskumuste edasi kandumine

ettevõtlikud mõttekaaslased

koosloomine
ettevõtlikud väärtused ja hoiakud
mitmekesisus
kuuluvus ja ühtsustunne
ühine eesmärk

kool ja lasteaed

lapsevanemate kaasamine kooli tegemistesse
innustavad õpetajad, vastastikune austus
aktiivõppe + dialoogi meetodid
temaatilised sündmused

indiviidiga arvestav keskkond

valikute tegemine

organisatsioonid

noorte ettevõtlikkuse ärgitamiseks
noortekeskused

meedia

ümbruses toimuv

valitsus

ettevõtluskultuur

ETTEVÕTLIKKUSE ÄRGITAMINE ALGKLASSIDES JA PÕHIKOOLIS

MIKS ON VAJA SEKKUDA?

- Probleem: mida vanemaks saame, seda vähemaks kipub loovust jääma.
- Vajadus: **toetada loovuse arengut** (kasvõi säilitada loomulikke loovust).

OLULISEMAD PROBLEEMID:

- **Vabaduse** ja **vastutuse tasakaal** on paigast ära.
- Tuleb keskenduda rohkem **väärtustele**.

KUHU TAHAME VÄLJA JÕUDA:

→ Iseenda ja teiste väärtustamine:

- Tugevused, nõrkused
- Sarnasused, erinevused
- Tahe, otsustusvõime

Mõõtmine: noore meeldivuse/rahulolu mõõtmine õigete küsimuste kaudu.

MIDA TULEB TEHA:

- Fookuses: loovus, väärtused, vabaduse-vastutuse tasakaal.
- Erinevate osapoolte panuse integreerimine (vanemad, kogukond, ettevõtjad, KOV, organisatsioonid).
- Kool on keskuseks – toimimise aluseks on tagasisidestamine.
- Pidev dialoog – vastastikuse väärtuse loomisele orienteeritus.

MIDA TEHA ALGKLASSIDES?

Tegevus	Soovituslik eestvedaja
Kaasata lapsi tuleviku objektide loomisel , konkursid.	Objekti rajaja
Koolide huvijuhtide kokku toomine , et ühistegevusi noorte ettevõtlikkuse ärgitamiseks leida.	Tartu Noorsooteenistus
Laadad õpilaste kauplemisioskuse treenimiseks.	Koolid ise organiseerivad
Meisterdamis-pühapäevakud – ühine käeline tegevus koos lapsevanematega + vanemate vestlusringid.	Tähtvere ühistegevuse selts
Noorte ja laste kaasamine sündmuste korraldamise .	Sina ja mina
Noortelaagrid looduse ja kunsti teemadel.	4H Eesti
Rõõmu masina park ja ametiguru; õpetajate väljaõpe	Junior Achievement
Väärtuskasvatuse projekt – Eesti vanasõnade kaudu õpetatakse põhiväärtusi (treenitakse lasteaias kasvatajaid + lapsed arutavad vanematega kodus).	Tartumaa Arendusselts

MIDA TEHA PÕHIKOOLIS?

Tegevus	Soovituslik eestvedaja
„ Ettevõtlik kool “ projekt, mille käigus haritakse õpilasi ja nende lapsevanemaid (viiakse noored kokku ettevõtluse ja majandamisega)	Ettevõtlike Daamide Assotsiatsioon
Arvutisimulatsioon 7 sammu; koolitusmaterjalid õpetajatele + programm; minifirma programm	Junior Achievement
Ettevõtete külastamine silmaringi avardamiseks ning endale põneva valdkonna avastamiseks.	Tartu Kutsehariduskeskuse Info ja Karjäärinõustamiskeskus
Infopäevad koolides ja noortekeskustes olemasolevatest võimalustest teavitamiseks, noortega kontakti loomiseks ning huvi äratamiseks.	Tartu Ärinõuandla
Interaktiivsed õppevormid (teaduse populariseerimiseks) ja uudishimu kasvatamiseks.	Ahhaa Teaduskeskus
Noorte omaalgatuse projektide toetamine ja nõustamine (nt. Karlova otsib superstaari). (12-16a)	Lille Maja

Osaluskohvik noorte ja otsustajate kokkuvõimiseks (12-26a, toimub sùgisel)	Tartumaa Noortekogu
Projekt "Valin.Vastutan.Väärtustan." Foorumteatri töötoad koostöös MTÜ PAL -iga Tartumaa põhikoolide lõpetajatele. Projekti eesmärgiks on Tartumaa noorte toetamine oma elutee (karjääri) planeerimisel pöõrdelisel ajal (põhikooli lõpp) suunates neid teadlike valikute tegemisele ning vastutuse võtmisele oma elu eest. Eesmärgi saavutamiseks viiakse koolides läbi töötoad teemal "Valikud ja vastutus" ja koolidega koostöös esseede kirjutamine samal teemal. Töötubade põhjal koostatakse teistele Tartumaa noortele inspireeriv virtuaalne õppematerjal. Projekti sihtgrupiks on 8.-9. klasside õpilased. Kestus 1.02.2011-30.06.2011. Üritused toimuvad aprillis. Projekti otseseks sihtgrupiks on Tartumaa järgmiste koolide noored: Võnnu Keskkooli, Juhan Liivi nim. Alatskivi Keskkooli, Lähte Gümnaasiumi, Ülenurme Gümnaasiumi, Nõo Reaalgümnaasiumi ja Puhja Gümnaasiumi 8.-9. klassi õpilased.	Tartu KHK IKNK
Sotsiaalse ettevõtluse programm SINA	Heateo Sihtasutus
Tartumaa noortefond „Noortelt noortele“ projektikonkurss Tartumaa maapiirkonna noortele. (vanuses 12-26)	Tartumaa Noortekogu, TAS
Terviselaagris vaba aja sisukalt veetmine ning tervislike eluviiside propageerimine.	Tartumaa Noortekogu
Õpilasmalevad töökogemuse ja teenistusvõimalusena + töökasvatus	Tartus: Lille Maja ja Halley klubi Tartumaal: Tartumaa Õpilasmalev

ETTEVÕTLIKKUSE ÄRGITAMINE KESKKOOLIS

MIKS ON VAJA SEKKUDA?

- Suurendada noorte teadlikkust oma võimalustest ja vastutusest.
- Võimaldada läbi kogemuste iseenda tundmaõppimist.
- Et tulevikus oleks ettevõtjaid.
- Et oleks toimetulevad, omad valikutega rahul kodanikud.
- Et tuua noorte probleemid otsustajateni.

ÕLULISEMAD PROBLEEMID:

- Puuduv infotöötlemisoskus.
- Noore individuaalsest eripärast lähtuva kättesaadavuse puudulikkus.
- Teadmatus oma õigustest, võimalustest ja kohustustest.
- Maanoortel pole kusagil olla peale kooli.
- Otsustajatega (KOV, direktor jne) sideme loomise hirm ja teadmatus sellest võimalusest -> koostöö puudumine.

KUHU TAHAME VÄLJA JÕUDA?

- ➔ **Teadlikkus suurem.** Mõõtmine: selgub infotundides, ürituste tagasiside, gallup populaarsematel veebisaitidel, teenuste kasutamise sagedus, individuaalne vestlus.
- ➔ **Töötlevad infot hästi.** Mõõtmine: individuaalne vestlus, koolitunnis ülesannetega viktoriin.
- ➔ **Otsustajatega kokku viidud.** Mõõtmine: esindusorganisatsioonid korraldavad kohtumisi (palju on osalejaid), mitu noorte ideed on ellu viidud.
- ➔ **Maanoortel on koht olemiseks.** Mõõtmine: noortekeskuste arv.
- ➔ **Praktiliste ettevõtluskogemustega noored.** Mõõtmine: käivitatud õpilasfirmade arv.

MIDA TEHA KESKKOOLIS?

Tegevus	Soovituslik eestvedaja
24h ettevõtlusõõpäev äriidee loomise, meeskonnatöö ja idee elluviimise õppimiseks 24 tunni jooksul. (võimalus tellida läbiviimine kooli)	SENT
Ürituste sari " Elav raamat ". Iga kord toimub üritus ühes Tartu linna üldhariduskoolis ning esinejaks on kooli vilistlane, kes on mingis huvitavas	Karjäärikoordinaatorite aineseksioon (Merit Luik)

valdkonnas edu saavutanud. Ta räägib kõigile huvilistele oma edulugu.	
Ettevõtete külastused endale huvitava valdkonna avastamiseks.	KHK IKNK
Ettevõtliku kooli programmi juurutamine tundidesse aktiivõppemeetodite toomise ning õpetajatele ja õpilastele koolituste korraldamise kaudu.	Tartu Ärinõuandla
firstjob.ee noore töötajaja teejuht. Nõuanded, tööpakkumised, info.	Tartu KHK IKNK
Gallupi läbiviimine populaarsel veebilehel (info kohta, teenuste kohta, jne.)	Tartu Ärinõuandla, KHK IKNK – www.firstjob.ee
Individuaalne nõustamine (lähtuvalt noorest ja vabatahtlik) + Grupinõustamine (baastadmised ja üldinfo)	KHK IKNK, Tartu Ärinõuandla
Karjäärilaager õhutamaks põhikoolilõpetajate ja gümnaasiumiõpilaste aktiivsust ja julgust olla ettevõtlik.	Tartu KHK IKNK
Kohtumised ettevõtjatega (hetkel ideetasand)	Tartumaa Arendusselts? + Tartu Ärinõuandla?
Kohtumised otsustajatega (KOV, direktor...)	Tartumaa Noortekogu
Loengud koolidele erinevatel teemadel karjäärivaldkonnast (http://khk.ee/noustamine/teenused/loengud)	Tartu KHK IKNK
Loova tegutsemise programm esinemisostkuste, grupitöö, eneseväljenduse ja kultuuridevahelise sallivuse õppimiseks. (hetkel ideetasand)	AIIESEC?
Kutsealane eelkoolitus sh ettevõtlu- ja majandusalased kursused (nt valikainena) http://khk.ee/noustamine/kutsealane_eelkoolitus	Tartu KHK IKNK
MSN nõustamine. Oodatud noorte karjääriteemalised küsimused. karjaarinoustaja@hotmail.com .	Tartu KHK INKK
Noortevolikogude arendamine , koostöövõrgustiku loomine, ümarlauad ja koolitused.	Tartumaa Noortekogu
OKEI seminar – õppekäik asutusse, arutelu ja ideede jagamine (märts ja oktoober)	Tartu Ärinõuandla
Individuaalne kärjäärialane nõustamine (lähtuvalt noorest ja vabatahtlik) + grupinõustamine (baastadmised ja üldinfo)	KHK IKNK
Suvmalev 13-18a lastele (juuni-juuli 2011) esimese turvalise töökogemuse omandamiseks.	Lille Maja Noortekeskus
Tartu noorte tööturukonverents kevadel. Ärgitamaks noori ettevõtlikkusele ja tõsta teadlikkust töömaailmast.	Tartu KHK IKNK
Teavitussüritused (edulood, eeskujud, tugistruktuurid)	KHK IKNK, Tartumaa Noortekogu, Tartu Ärinõuandla
Teed tulevikku, OKEI?! Noortekonverentsi heade mõtete kuulamiseks ja jagamiseks enda tuleviku teemal + praktiline töötuba.	Tartu Ärinõuandla
Töökasvatuse projekt erinevate elukutsetega tutvumiseks ja töövarjuks olemiseks ning koolitused tööjõuturule sisenemiseks (kuni 07.2011)	Lille Maja
Töötoad , mis tutvustavad noortele erinevaid erialasid ja aitavad ennast paremini tundma õppida.	Tartu KHK IKNK
Töövarjupäeva Kroon silmapaistvate ühiskonnategelaste töövarjuks olemine. (toimub üleriigilisel töövarjupäeval novembris)	SENT
Uus projekt " Tööle kandideerimine kui takistuste rada? " Protsessdraama töötoad koostöös MTÜ PAL -iga Tartumaa gümnaasiumilõpetajatele. Projekti eesmärgiks on pakkuda Tartumaa gümnaasiumilõpetajatele (11.-12. klass) head arenguvõimalust, mis valmistab neid ette tööeluks ja tõstatab küsimusi töötamise võimalustest oma kogukonnas. Selleks viiakse kuuks Tartumaa koolis läbi protsessdraama töötoad, kus noored proovivad läbi erinevaid olukordi töö otsimise ja tööle kandideerimise protsessis, mistõttu tõuseb nende valmisolek tööturul toime tulla. Noored analüüsivad, mida nad oma kogukonna elus väärtustavad ja mida saavad parandada. Kestus 1.03.2011-31.12.2011. Üritused toimuvad novembris. Projekti otseseks sihtgrupiks on Tartumaa järgmiste koolide noored: Võnnu Keskkool, Juhan Liivi nim. Alatskivi Keskkool, Lähte Gümnaasium, Nõo Reaalgümnaasium, Ülenurme ja Puhja Gümnaasium.	Tartu KHK IKNK
Varivalimised – debatid kandidaatidega, „valimised“, kus 14-20 aastased saavad hääli anda. (toimub enne päris valimisi)	Tartu Noortevolikogu
Väitlusklubi argumenteerimis- ja esinemisostkuste treenimiseks.	Eesti Väitlusselts
Õpilasfirma programmi läbimine (juhendajaid juurde vaja -> juhendajate väljaõpe kergemini kättesaadavaks, et ei jääks asi koolituse taha – nt.	Junior Achievement

ettevõtluspraktikutele võimalik hakata juhendajaks ilma 2-päevase koolitusega.) + (juriidilises pooles teha uuendusi, et õpilasfirma saaks ilusti ettevõtteks oma teenuseid müüa, pangakontot avada jne.)	
Õpilasfirmade konverents heade näidete jagamiseks, juhendajate leidmiseks ning ideede genereerimiseks (oktoobris)	Tartu Ärinõuandla
Väärtusta tulevikku – koostöös Arengufondiga ärgitatakse noori mõtlema, milline on nende koht tuleviku Eestis.	JCI Tartu ja JCI Toomemäe
Projekt suveks TÖÖLE / suveks MAALE. (hetkel ideetasand)	Lille Maja
Noorelt noorele koolitused (noorte poolt läbi viidud õpilasfirmade- ja karjääriskoolitused). (hetkel ideetasand)	Lille Maja
Iga kuu töövarju üritus gümnaasiuminoortele (saab mitmel korral osaleda ja erinevaid ameteid proovida). (hetkel ideetasand)	Lille Maja
Töövarjupäev Tartu abiturientidele. Võimalus tutvuda huvipakkuva ameti esindajaga. http://khk.ee/noustamine/uritudes/toovarjupaev	Tartu KHK IKNK
Töömaleva asemel ettevõtlusmalev , kus noored peavad ise nuputama välja, kuidas kohalikule kogukonnale väärtust pakkuda ning selle kaudu taskuraha teenida. (hetkel ideetasand)	JCI Toomemäe ettevõtlike noorte koda?

ETTEVÕTLIKKUSE ÄRGITAMINE PÄRAST KESKKOOLI

MIKS ON VAJA SEKKUDA?

Pärast keskkooli on suhteliselt raske muuta inimese iseloomu ja hoiakuid, seepärast tasub peamise fookuse hoida **täiendavaid võimalusi pakuva keskkonna loomisel**.

OLULISEMAD PROBLEEMID:

- Teadmiste puudumine ettevõtlusega alustamise kohta.
- Asjaajamise bürokraatlikkus ettevõtjale.
- Ettevõtjate soov tunnustuse järele.
- Ettevõtete soov pakkuda teenuseid KOV-le.
- Alustava ettevõtja kehva kontaktvõrgustik.
- Välisturgude ja partnerite kohta info leidmine.

KUHU TAHAME VÄLJA JÕUDA?

- ➔ Tudengid aktiivsed **ettevõtlusideede käivitajad**. Mõõtmine: ajukahile laekunud äriplaanide arv.
- ➔ Olemas toimiv **keskkond katsetamiseks**. Mõõtmine: ettevõtlusinkubaatorites alustavate ettevõtete arv.
- ➔ Tartumaa kui **atraktiivne paik ettevõtlusega alustamiseks**. Mõõtmine: ettevõtlusaktiivsuse indeksid.

MIDA TEHA PÄRAST KESKKOOLI?

Tegevus	Soovituslik eestvedaja
Alustavad ettevõtjad teadlikud toetusvõimalustest	EAS
Areng AIESECI liikmena – juhtimiskogemus, eneseteadlikkus, meeskonnatöö kogemuse omandamine; esinemis- ja planeerimisuskuste omandamine.	AIESEC
Ettevõtlusnädala korraldamine (õppevisiidid ettevõtetesse, koolitused ja infopäevad)	Tartu Linnavalitsus
Inkubaatorid alustavatele ettevõtjatele kergesti leitavaks ja kättesaadavaks (TÜ Ettevõtluskodu, Loomemajanduskeskus)	Tartu Ülikooli ettevõtluskeskus, Loomemajanduskeskus.
Internetiturunduse seminaride korraldamine, et õpetada ettevõtlikke noori oma tooteid ja teenuseid interneti kaudu müüma (eksportima)	Tartu Linnavalitsus
LMK inkubaatoriteenus , kus toetatakse juba alustavaid loomevaldkonnas tegutsevaid ettevõtjaid. Abistatakse soodsa hinna eest toetuse leidmisel ja äriplaanide ettevalmistamisel. LMK loob keskkonna, kus toimib sünergia,	Tartu Loomemajanduskeskus

saab kogenumatelt ettevõtjatelt õppida ja teha koostööd ning toetab ühisturunduse tegemisel ja aitab korraldada ühisüritusi.	
Manageride leidmine loomemajanduse ettevõtjatele (majandusnimeste ja loomeinimeste kokku viimine)	Loomemajanduskeskus ja TÜ ettevõtluskeskus.
Mentorprogramm ja nõustamine alustavatele ettevõtjatele + info fondide kohta.	Tartu Ärinõuandla
Noorte ettevõtlikkuse ümarlaud noorteorganisatsioonide vaheliste koostöövõimaluste leidmiseks ning hetkeolukorra kaardistamiseks. (2x aastas – jaanuar ja august)	Tartu Ärinõuandla
Noorte Liidrite ümarlaud kogemuste jagamiseks ning koostöö algatamiseks noorteorganisatsioonide vahel. (igakuine)	Noored Liidrid
Praktikavahetus – tööpraktika välismaal, iseseisva elu kogemus.	AIESEC
Tartu noorte innustamine Ajujahi võistlusest osa võtma (täiendav eelhäälestus ja ettevalmistus, et hulganisti osalejaid siit tuleks)	Tartu Ärinõuandla? + Tartu Ülikooli ettevõtluskeskus?
TEDx Tartu konverents teaduslike ja ühiskondlike ideede selgitamiseks ja levitamiseks. (novembris)	Domus Dorpatensis
Tudengifirma programm – äriplaanide konkurss üliõpilastele, kus võitja saab esindada Eestit Euroopa tasandil peetaval lõppvõistlusel. (I ja II semester, võistlus kevadel/suvel)	SENT
Vabatahtlike üritused ja koolitused	Lille Maja
Ärikontaktide loomise sündmused ja mentorlus – võimalus õppida kogenumatelt inimestelt ning leida äripartnereid.	JCI Toomemäe ettevõtlike noorte koda

TARTUMAA NOORTE ETTEVÕTLIKKUST ARENDAVAD ORGANISATSIOONID

Organisatsioon (alfabeetilises järjekorras)	Näiteid ettevõtmistest (loend pole lõplik)	Kontakt
FOOKUS PÕHIKOOLIS JA KESKKOOLIS		
Eesti 4H – rahvusvaheline noorteühing mõtete ja ideede realiseerimiseks. Tartumaal klubid enamikes valdades.	<ul style="list-style-type: none"> • Õppimine tegutsedes. • Laagrid, koolitused, töötoad. • Rahvusvahelised noortevahetused. • Noorte omaalgatusprojektid. 	www.eesti4h.ee
Euroopa Noored Eesti Büroo – Euroopa Liidu noorte kodanikuharidusprogramm, mille kaudu toetatakse noorte omaalgatuslikke projekte ja rahvusvahelist koostööd.	<ul style="list-style-type: none"> • Noortevahetus • Noortealgatus • Mitteformaalne õppimine 	www.noored.ee www.mitteformaalne.ee
Junior Achievement Eesti – aitab tuua ettevõtlusõppe koolidesse.	Ettevõtluse-alased õppeprogrammid algkoolist täiskasvanuteni (minifirma, õpilasfirma, majandusõpe...).	www.ja.ee Kontakt: Merike Elmik – merike@ja.ee
Lille Maja Noortekeskus – noorte vaba aja ja huvitegevuskeskus Tartus.	<ul style="list-style-type: none"> • Vabatahtlik Töö Euroopas (European Voluntary Service). • Töökasvatuse projektid. Suvemallev. • Noorte omaalgatusprojektid, koolitused ja seminarid. 	www.lille.tartu.ee Kontakt: Helena Stamberg, Heidi-Maarja Melts.
SENT (Sild Ettevõtlike Noorte Tulevikku) – Junior Achievementi programmide vilistlaste organisatsioon.	<ul style="list-style-type: none"> • 24h ettevõtlusõppäeva laagrid • Töövarjupäeva Kroon 	www.sent.ee kontakt: info@sent.ee
SINA Noored – SINAs loovad koolinoored uudseid sotsiaalseid algatusi, teevad ühe kooliaasta jooksul teoks mõne suure idee.	Sotsiaalse ettevõtte (raha asemel maksimeeritakse mõnda sotsiaalset hüve) loomise programm. Koolitused, mentorid.	www.sinanoored.ee Kontakt Tartus: Reelika Lodjak – reelika@sinanoored.ee
Tartu Kutsehariduskeskuse Info- ja Karjäärinõustamiskeskus – pakub karjäärinõustamist Tartu linna ja maakonna noortele.	<ul style="list-style-type: none"> • Kutsealane eelkoolitus (ka valikainena koolides) • Karjäärinõustamine • Töövahendus (www.firstjob.ee) 	khk.tartu.ee/noustamine/ Kontakt: Julia Šarapova
Tartu Noortevolikogu – Tartu Noortevolikogu (TNV) on 27 noorest koosnev noorte esindusorgan, mis tegutseb linnavalitsuse juures ning mille põhiliseks eesmärgiks on noorte poliitilise teadlikkuse tõstmine, arendades seeläbi osalusdemokraatiat.	<ul style="list-style-type: none"> • Noorte poliitilise teadlikkuse tõstmine ja osalusdemokraatia arendamine. • Koos nii poliitilised kui ka apoliitilised noored. 	www.tnv.ee kontakt: noortevolikogu@raad.tartu.ee
Tartu Ärinõuandla – Maakondliku arendusorganisatsioonina toetab Tartumaa arengut läbi loova ja professionaalse nõustamis- ning arendustegevuse.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilasfirmade toetamine ja mentorlus. Noorte projektinõustamine. • Koolituste, seminari ja OKEI konverentsi korraldamine. • Ettevõtliku kooli programm. 	www.tartu.ee/arinouandla Kontakt: Janeli Virnas – janeli.virnas@tartu.bas.ee
Tartumaa Arendusselts – Tartumaa valdade maaelu toetamine noorte, kogukonna, ettevõtluse, keskkonna ja võrgustike laste projektide kaudu.	2010 aasta fookuses noorte suurema sidususe saavutamine kogukonnaga.	www.tas.ee Kontakt: Kristiina Liimand – kristiina.liimand@tas.ee
Tartumaa Noortekogu – on maavalitsuse juures tegutsev noorte ühendus, mille eesmärgiks on võimaldada noortel osaleda otsustamisprotsessis ja kaitsta oma huvisid neid puudutavates valdkondades maakondlikul tasandil. Noortekogu on lüli noorte, maavalitsuse ja omavalitsuse vahel.	<ul style="list-style-type: none"> • Noortefond „Noortelt noortele“. • Osaluskohviku läbiviimine. • Noortevolikogude arendamine. 	noortekogu.tartumaa.ee Kontakt: Kadi Kerner – kadikerner@gmail.com
TORE – tugiõpilaste võrgustik.	Tugiõpilaste süsteem, kus õpilane abistab teist õpilast.	www.tore.ee

Õpilasest Ettevõtjaks – Pakuvad harivaid materjale ja tuge noortele, kellel on soov tegeleda ettevõtlusega.	Pakuvad veebis noortele õppematerjale ettevõtlusega alustamiseks ja korraldavad ettevõtluskonverentse.	www.ettevotja.ee Kontakt: Timo Porval – timo@ettevotja.ee
FOOKUS KÕRGKOOLIS		
AIESEC – rahvusvaheline üliõpilasorganisatsioon, mis tegeleb noorte liidrite arendamisega läbi uhtumis- ja rahvusvahelise kogemuse	<ul style="list-style-type: none"> • Praktika välisriikides. • Klapid Eest loengud ja konverentsid. • Sotsiaalselt vastutustundliku ettevõtluse (CSR) teadlikkuse tõstmine. • Praktilise kogemuse omandamine projektides või organisatsiooni juhtimises. 	www.aiesec.ee
Domus Dorpatensis – teaduslike ühiskondlike ja kultuurialaste teadmiste toetamine ja levitamine. Aitab kaasa avalike diskussioonide tekkele ning probleemidele võimalike lahenduste otsimisele.	<ul style="list-style-type: none"> • Ühiskondlik diskussioon õppesarjades ja konverentsidel. • Positiivse ühiskondliku mõjuga projektid. 	www.dorpatensis.ee
Noored Liidrid – Tartus tegutsev noorteorganisatsioon, mis toob igakuiselt kokku noorteorganisatsioonide juhid.	<ul style="list-style-type: none"> • Viib läbi sündmusi, et ärgitada noorteorganisatsioonide vahelist koostööd. 	www.nooredliidrid.ee
SENT (Sild Ettevõtlike Noorte Tulevikku) – Junior Achievementi programmide viilistlaste organisatsioon.	<ul style="list-style-type: none"> • Ettevõtlusööpäeva laagrid • Tudengifirma projekt 	www.sent.ee kontakt: info@sent.ee
Tartu Loomemajanduskeskus – koordineerib katusorganisatsioonina loomemajandust Tartus.	<ul style="list-style-type: none"> • Inkubaator loomeettevõtetele. • Loomettevõtluse arendamine Lõuna-Eestis ja Tartus. • Kontaktide pakkumine välismaal. • Abi oma äriidee loomisel ettevõtteks. 	www.lmk.ee Kontakt: Külli Hansen – kylli.hansen@lmk.ee
Tartu Ülikooli Ettevõtluskeskus – korraldab ja koordineerib ettevõtluse ja innovatsiooniprotsesside alast õppe-, 10urimus-, arendus- ja nõustamistegevust	<ul style="list-style-type: none"> • Noorte ettevõtlusprogramm • Ettevõtluskodu (inkubaator) • ettevõtjate nõustamine ja konsulteerimine 	www.evk.ut.ee
FOOKUS PÄRAST KÕRGKOOLI		
Ettevõtlike Daamide Assotsiatsioon – EDA tegevuse eesmärgiks on läbi oma heategevuslike projektide avaldada positiivset mõju ühiskonnale üldiselt ja eriti lapsi ning naisi ümbritsevale keskkonnale.	Ettevõtliku õppeasutuse projekt koostöös Luunja keskkooliga.	www.eda.tartu.ee
Heateo Sihtasutus – innovaatiliste ühiskondlike algatuste kasvulava.	Erinevate sotsiaalsete projektide haldamine. Võimalik lüüa kaasa vabatahtlikuna. Põhitegevus Tallinnas.	www.heategu.ee
JCI Eesti – Eesti ettevõtlike noorte koda (liikmed vanuses 18-40). Rahvusvaheline noorteorganisatsioon, mis pakub arenguvõimalusi, mis innustavad noori inimesi positiivset muutust looma.	<ul style="list-style-type: none"> • Business Networking Event – äri kiirkohtingud (võimalik tellida läbiviimist enda sündmustele). • Praktilise kogemuse omandamine projektides või organisatsiooni juhtimises (arengukeskkond). • Mentorlus 	Tartus: www.jci.ee/toomemae Kontakt: toomemae@jci.ee
POLIITILINE JÕUD MUUDATUSTE ELLUVIIMISEKS		
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	Noorte ettevõtlikkuse ja ettevõtluse-alane teavitustöö.	www.eas.ee Kontakt: Sirje Tuvi
Tartu Linnavalitsus	Ettevõtluskeskkonna kujundamine.	www.tartu.ee

VAJADUSED JA LAHENDUSVÕIMALUSED

18. jaanuari töötoa välja toodud noorte vajadused koos lahendusvõimalustega.

Noorte vajadused	Ideid lahendusteks (lisaks eeltoodule)
Positiivsed eeskujud	Lühikesed edulooilmid positiivsetest inimestest, kes hoolimata rasketest eeskujulikult tegutsesid. Enda klassist eeskujulike noorte avalik tunnustamine.
Suhtlemisõpetus (eneseanalüüs, meeskonnatöö, esinemine...)	Väitlusklubid, aruteluõhtud.
Õpetajate koolitus ja õppematerjalid ettevõtlikkuse õpetamiseks	Tartu Ülikooli majandusteaduskonnas on MBA programm spetsialiseerumisega ettevõtluspedagoogikale. Programmi kontaktisik Made Torokoff.
Jätkusuutliku ja sotsiaalse ettevõtluse pooldamine.	SINA programmi kaudu.
Eduelamused.	Noorte omaalgatusprojektid kogemuse saamiseks. Mentor või juhendaja, kes aitab eesmärke paika sättida ning tulemusi targalt tõlgendada (ka ebaõnnestumistes head õpetlikku poolt näha).
Juhendaja toetus	Ajustrustide loomine – ühise huviga noored moodustavad enda grupi, milles teineteist toetada ja innustada.
Noorteorganisatsioonid kooli pakkuma konkreetseid tegevusi konkreetsetes projektides.	Koolitundide sisu loomine?
Enda tugevuste ja annete mõistmine/teadvustamine.	Iseenda mentorlus , tööpraktika, tavakooli kõrvale elukool.
Positiivne tagasiside.	„Teiste inimeste arvamus ei pea saama Sinu reaalsuseks“ (Les Brown). Oskus eristada tagasisidet ja tühja kritiseerimist.
Aktiivne juhtgrupp.	Rahulolematuse suunamine tegutsemiseks ja eneseteostuseks.
Toetus õpetajalt, noorsootöötajalt, õpilasfirma juhendajalt.	Vabatahtlike kaasamine noorteorganisatsioonidest.
Kooli toetus koolivälistele tegevustele.	Kooliväliste tegevuste sidumine õppekavaga.
Õige info kättesaadavus õppimise ja karjääri kohta (võimalused; mis sobib).	www.rajaleidja.ee , personaalne karjäärinõustamine
Konkreetsed baasinfo organisatsioonide ja tegevuste kohta ühes kohas.	Tartu kontekstis www.nooredliidrid.ee

VASTUSED KÜSIMUSTELE JA LISAINFO

 <p>Ettevõtlikkuse ümarlaua töötoa korraldaja:</p> <p>Janeli Virnas Tartu Ärinõuandla projektijuht - noorte ettevõtlus ja ettevõtlikkus.</p> <p>E-mail: janeli.virnas@tartu.bas.ee; tel: 7 366 325</p> <p>Tegevusvaldkonnad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • noorte ettevõtlustemaatika; • noorte ettevõtlusprojektide nõustamine, ettevalmistamine ja juhtimine. 	 <p>Ettevõtlikkuse ümarlaua töötoa läbiviija:</p> <p>Harald Lepisk Victory Trainings OÜ loovustreener.</p> <p>Ettevõtluspedagoogika magistrant, ettevõtlikele noortele suunatud isikliku arengu blogi inspiratsioon.ee peremees.</p> <p>E-mail: harald@trainings.ee; tel 52 669 18</p>
---	--